

BỘ CÔNG THƯƠNG
VIỆN NGHIÊN CỨU CHIẾN LƯỢC,
CHÍNH SÁCH CÔNG THƯƠNG

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

TRANG THÔNG TIN VỀ NHỮNG ĐÓNG GÓP MỚI CỦA LUẬN ÁN

Họ tên nghiên cứu sinh: Phạm Châu Giang

Tên luận án: Giải pháp phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hóa xuất khẩu Việt Nam

Ngành đào tạo: Kinh doanh thương mại

Mã ngành: 9.34.01.21

Người hướng dẫn chính: TS. Trịnh Thị Thanh Thủy

Người hướng dẫn phụ: TS. Trịnh Anh Tuấn

Cơ sở đào tạo: Viện Nghiên cứu Chiến lược, Chính sách Công Thương

1. Tóm tắt nội dung luận án

Mục tiêu của luận án là nghiên cứu cơ sở khoa học và đề xuất giải pháp phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hoá xuất khẩu của Việt Nam.

Nội dung chính của Luận án như sau:

- Nghiên cứu, xây dựng cơ sở lý luận về phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hóa xuất khẩu của một quốc gia; đồng thời nghiên cứu, hệ thống hoá các căn cứ pháp lý quốc tế và trong nước, cũng như kinh nghiệm của nước ngoài (Indonesia, Malaysia, Thái Lan và Hàn Quốc) về phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hóa xuất khẩu, từ đó rút ra một số bài học có thể vận dụng cho Việt Nam. Đây là những căn cứ lý luận và thực tiễn làm căn cứ cho đánh giá thực trạng và đề xuất giải pháp trong luận án.

- Trên cơ sở dữ liệu thứ cấp và khảo sát thực tiễn, đã phân tích, đánh giá

thực trạng xuất khẩu hàng hoá của Việt Nam cũng như thực trạng phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hoá xuất khẩu của Việt Nam giai đoạn từ năm 2015 đến 2024, với thực tế 40 vụ điều tra và dẫn chiếu cụ thể 3 vụ điều tra nổi bật đối với hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam, làm rõ những kết quả đạt được, thành công, hạn chế và nguyên nhân. Trên cơ sở đó, xác định những vấn đề đặt ra để làm căn cứ thực tiễn cho đề xuất quan điểm, định hướng và giải pháp phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp PVTM đối với hàng hoá xuất khẩu của Việt Nam trong bối cảnh mới;

- Xác định bối cảnh và nhân tố tác động đến xu hướng điều tra chống lẩn tránh biện pháp PVTM đối với hàng hoá xuất khẩu của Việt Nam; trên cơ sở các kết quả nghiên cứu về cơ sở lý luận và thực tiễn, luận án đã nghiên cứu đề xuất quan điểm, định hướng và giải pháp phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp PVTM đối với Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2035.

2. Những kết quả mới của luận án

Về lý luận

Luận án đã hệ thống hoá và góp phần làm rõ một số cơ sở lý luận về:

- (1) nguyên nhân và bản chất hành vi lẩn tránh biện pháp PVTM;
- (2) phân loại các hành vi lẩn tránh biện pháp PVTM theo mức độ phức tạp và khả năng nhận diện hành vi lẩn tránh biện pháp PVTM;
- (3) làm rõ mối quan hệ giữa các học thuyết kinh tế với các biện pháp phòng vệ thương mại và hành vi lẩn tránh biện pháp PVTM;
- (4) căn cứ xây dựng quy định pháp luật của một số nước để xử lý hành vi lẩn tránh biện pháp PVTM;
- (5) khuôn khổ pháp lý, nội dung và bản chất của hoạt động điều tra chống lẩn tránh biện pháp PVTM của nước nhập khẩu;
- (6) hệ thống hóa một số khái niệm có liên quan, xác lập được nội dung, các công cụ phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp PVTM của một nước;

(7) kinh nghiệm của một số nước trong phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại, từ đó rút ra các bài học có thể vận dụng cho Việt Nam;

(8) cung cấp luận cứ để đề xuất giải pháp cho cơ quan quản lý nhà nước, hiệp hội ngành hàng và doanh nghiệp trong việc cảnh báo sớm, phòng ngừa và ứng phó với các vụ việc điều tra đối với Việt Nam.

Về thực tiễn

- Luận án làm rõ thực trạng điều tra chống lẩn tránh biện pháp PVTM đối với hàng hoá xuất khẩu của Việt Nam đặt trong mối tương quan với tình hình xuất nhập khẩu của Việt Nam giai đoạn 2015-2025.

- Luận án phân tích tác động của các vụ việc điều tra chống lẩn tránh biện pháp PVTM đối với hàng hoá xuất khẩu của Việt Nam cho đến năm 2025, trong đó có cả tác động trực tiếp và tác động gián tiếp.

- Với hệ thống các tư liệu khác nhau kết hợp với điều tra khảo sát và nghiên cứu vụ việc điển hình, luận án đánh giá thực trạng phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam.

- Luận án rút ra một số bài học có thể vận dụng cho Việt Nam về phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hóa xuất khẩu từ nghiên cứu kinh nghiệm của nước ngoài (Indonesia, Malaysia, Thái Lan và Hàn Quốc).

- Trên cơ sở phân tích, đánh giá thực trạng phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp PVTM đối với hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam, luận án chỉ ra những thành công và hạn chế, xác định được những vấn đề đặt ra trong thực hiện phòng tránh, ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp PVTM đối với hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam gắn với các chủ thể có liên quan (cơ quan quản lý nhà nước, doanh nghiệp và hiệp hội) – cũng là những chủ thể chính trong thực hiện phòng tránh và ứng phó. Từ đó, luận án khẳng định vai trò, chức năng, trách nhiệm của các chủ thể trong phòng tránh, ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp PVTM đối với hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam.

- Luận án xác định bối cảnh mới, các cơ hội và thách thức gắn với bối cảnh mới, từ đó xác định quan điểm, định hướng, đề xuất giải pháp để phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến 2035.

3. Các ứng dụng/khả năng ứng dụng trong thực tiễn, các vấn đề cần tiếp tục nghiên cứu

Luận án nêu các giải pháp triển khai cụ thể nhằm thực hiện các mục tiêu, chính sách, chiến lược phát triển bền vững xuất khẩu, bảo vệ sản xuất trong nước; kết hợp đồng bộ với các đề án chương trình đang triển khai liên quan đến phòng chống gian lận thương mại nói chung và lẩn tránh thuế nhập khẩu, xuất khẩu nói riêng để tận dụng các nguồn lực cũng như đảm bảo tính tập trung, nhất quán. Ngoài ra, phương thức thực hiện quản lý chống lẩn tránh được mở rộng theo hướng cả ở cấp trung ương và địa phương; các hiệp hội và doanh nghiệp chủ động triển khai phòng, tránh, nhà nước giữ vai trò xây dựng cơ chế, chính sách và hỗ trợ các hoạt động liên quan. Nội dung quản lý chống lẩn tránh mở rộng theo hướng tiếp cận chuỗi giá trị, đầu tư nhằm theo dõi, giám sát, kiến nghị biện pháp quản lý toàn diện và thường xuyên hơn.

Các kết quả nghiên cứu của luận án cung cấp một cách toàn diện, hệ thống và logic từ lý luận đến thực tiễn và các giải pháp để phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam trong bối cảnh mới của Việt Nam và thế giới, khi Việt Nam tiếp tục tăng trưởng và phát triển xuất khẩu theo hướng bền vững, đồng thời trên thế giới, đặc biệt là các đối tác thương mại lớn của Việt Nam cũng ngày càng gia tăng các biện pháp phòng vệ thương mại đối với nhập khẩu hàng hoá. Các kết quả nghiên cứu này không chỉ góp phần nâng cao năng lực phòng tránh và ứng phó điều tra chống lẩn tránh biện pháp phòng vệ thương mại đối với hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam, mà còn là tài liệu tham khảo cho đào tạo, bồi dưỡng kiến thức và nghiên cứu về PVTM.

Tuy nhiên, qua nghiên cứu cũng đặt ra khoảng trống cho các nghiên cứu tiếp theo về việc Việt Nam chủ động điều tra và khởi kiện PVTM đối với hàng hoá nhập khẩu từ nước ngoài để bảo vệ cho sản xuất và thị trường trong nước

trong bối cảnh mới. Bên cạnh đó, cũng cần nghiên cứu và nâng cao năng lực dự báo và cảnh báo sớm trong công tác PVTM.

Người hướng dẫn

(Ký và ghi họ tên)

Nghiên cứu sinh

(Ký và ghi họ tên)

Xác nhận của Trung tâm Đào tạo, bồi dưỡng Công Thương